

TER BESLISSING

Datum

28 februari 2024

Onze Referentie

Min-BuZa.2024.639

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Uiterlijk bij

M 29 februari

Plandatum/Deadline Kamer

8 maart 2024

Binnengekomen op

[datum]

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M
Bescherming persoonlijke levenssfeer
R
Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

Artikel 100-brief maritieme veiligheid in Golfregio/Rode Zee

Aanleiding

- Kennisgevingsbrief 22 december 2023 inzake onderzoek naar wenselijkheid en mogelijkheid van aanvullende bijdrage aan maritieme veiligheid in de Golfregio.
- Kamerbrief 30 januari 2024 inzake reis Zr. Ms. Tromp naar de Indo-Pacific, waarin wordt aangekondigd dat een bijdrage van de Tromp aan operatie *Aspides of Prosperity Guardian* als onderdeel van deze reis wordt onderzocht.
- De Rode Zee blijft onverminderd onveilig voor zeescheepvaart als gevolg van aanhoudende aanvallen van de Houthi's.
- Uw akkoord met de inzet van Zr. Ms. Tromp in de Rode Zee en onderzoek naar mogelijke inzet van Zr. Ms. Karel Doorman.

Geadviseerd besluit

- Uw akkoord op inhoud en verzending van bijgevoegde artikel 100-brief over de voorgenomen maritieme inzet in de Rode Zee (zie bijlage) na bespreking in MR van 8 maart a.s.

Kernpunten

- **Strategische doelen NLse inzet Rode Zee** zijn het bevorderen van vrije doorvaart en de bescherming van scheepvaart in de Rode Zee. De Rode Zee is een cruciale route voor de scheepvaart tussen het Suezkanaal en de Indische Oceaan. Een veilige doorvaart door de Rode Zee is dan ook een direct Nederlands en Europees belang. Het overkoepelend Nederlands doel is bijdragen aan de-escalatie in de regio.
- **Operation Prosperity Guardian (OPG):** OPG is een door de VS-geleide multinationale coalitie met een defensief mandaat. Voor de inzet van Zr. Ms. Tromp (luchtverdedigings- en commandofregat) is OPG de enige realistische optie in Q2 2024 omdat de benodigde randvoorwaarden (C2, medevac, intel) met zekerheid afdoende zijn geregeld (zie toelichting). Deelname aan OPG bestendigt de relatie NL-VS en wordt tevens ondersteund door NLse reders in hun brief aan de bewindslieden van 26 januari jl.
- **Operatie Aspides:** NL kan mogelijk bijdragen met Zr. Ms. Karel Doorman, het *Joint Logistic Support Ship* van de Koninklijke Marine. Het schip zal bijdragen aan bevoorrading op zee en eventueel faciliteiten bieden voor medische ondersteuning. Het is echter op dit moment nog niet duidelijk of dit laatste haalbaar is qua beschikbaarheid medische staf (chirurgische capaciteit). Indien een Nederlandse medische staf niet mogelijk blijkt, kan aan

EU-lidstaten worden gevraagd medische staf te leveren aan boord Zr.Ms. Karel Doorman. Met deze inzet geeft NL invulling aan een EU-behoefte. NLse inzet in Aspides draagt bij aan de ambitie om de EU als geopolitieke speler en veiligheidsactor te versterken, en het GVDB als instrument daarvan te bevorderen. NL heeft zich daarom ingezet voor een EU-operatie in de Rode Zee (incl. diplomatiek spoor en *outreach* in de regio).

Datum

28 februari 2024

Onze Referentie

Min-BuZa.2024.639

- I.h.k.v. **lessons learned** is het belangrijk de te verwachten effecten en risico's van een NL bijdrage realistisch in te schatten. Beoogde doelstelling van OPG en Aspides zijn gelijk: de verdediging van de vrije doorvaart. Zr. Ms. Tromp is een luchtverdedigings- en commandofregat dat geschikt is om dreigingen uit te schakelen binnen het bereik van de eigen wapensystemen en bij kan dragen aan de bredere informatieketen van OPG. Zr. Ms. Tromp kan tevens worden ingezet voor *associated support* aan Operatie Aspides. Zr. Ms. Karel Doorman biedt de benodigde logistieke ondersteuning (tankercapaciteit) aan Operatie Aspides en geeft hiermee invulling aan een door de EU-gestelde behoefte. Zr. Ms. Karel Doorman kan tevens worden ingezet voor *associated support* aan *Operatie Prosperity Guardian*.
- **Parlementair proces:** na het informeren van de Kamer middels een artikel-100 brief aansluitend op de MR van 8 maart, dient er een Kamerdebat plaats te vinden voorafgaand aan de inzet. De passage door het Suezkanaal, Veiligheid van de staat wordt als startdatum van de inzet gehanteerd. MinDEF is medeondertekenaar van de artikel 100-brief.

Toelichting

1. **Operation Prosperity Guardian (OPG): inzet van Zr.Ms. Tromp, te onderzoeken associated support Zr. Ms. Karel Doorman**

- Inzet in de Rode Zee als onderdeel van de Indo-Pacific reis is mogelijk van circa eind maart tot eind april Veiligheid van de staat
- Omdat door het operatiegebied van Atalanta (EU-antipiraterijmissie rond Somalië) gevaren wordt, is *associated support* aan Atalanta mogelijk (zoals gemeld in Kamerstuk 2024D03293, d.d. 30 januari jl.).
- OPG valt onder de Amerikaanse geleide *Combined Maritime Forces* (CMF) en heeft daarmee een unieke C2- en inlichtingenarchitectuur. Een robuuste C2-structuur is van belang gezien de zeer beperkte reactietijd bij een eventuele aanval en gecoördineerde aanpak van de dreiging (wapeninzet).
- Financiële overwegingen: de inzetkosten worden geraamd op EUR 120 miljoen en worden uit het Budget Internationale Veiligheid gefinancierd (BIV).
- **Juridische grondslag gebruik van geweld OPG:** Verdediging van eigen of andermans leven tegen een (onmiddellijk dreigende) aanval op dat moment. Geweldgebruik beperkt tot ad-hoc verdediging op zee, op land¹ en in de lucht. De aanwezigheid van een NL schip in het operatiegebied is in lijn met het recht van de zee, in het bijzonder het UNCLOS-verdrag.

2. **EUNAVFOR Operatie Aspides: onderzoek inzet Zr. Ms. Karel Doorman, associated support Zr. Ms. Tromp**

- Zr.Ms Tromp kan *associated support* leveren aan Aspides indien operationeel mogelijk. Daarnaast onderzoekt NL een bijdrage aan Aspides met Zr.MS. Karel Doorman, t.b.v. bevoorrading op zee (tankercapaciteit) en medische ondersteuning.
- De VS is positief over Aspides en hoopt dat dit voor aanvullende *assets* in het gebied zal zorgen.

¹ Betreft de optie om, in het kader van een directe bedreiging (*imminent threat*), een net uitgaande raket op land uit te schakelen.

- Juridische grondslag gebruik van geweld onder Aspides: Verdediging van eigen of andermans leven tegen een (onmiddellijk dreigende) aanval op dat moment. Geweldgebruik beperkt tot ad-hoc verdediging op zee en in de lucht; en niet op land. Verder aangrijpen dreiging is niet toegestaan. De aanwezigheid van een NL schip in het operatiegebied is in lijn met het recht van de zee, in het bijzonder het UNCLOS-verdrag.

Datum

28 februari 2024

Onze Referentie

Min-BuZa.2024.639

3. Regionale context

- *Positie in regio*: Er is bij verschillende landen begrip voor de VS en het westen om op de aanvallen van Houthi's te reageren, zowel defensief als offensief. Anderen maken zich echter zorgen dat de door de VS en VK geleide precisieaanvallen tot escalatie leiden. Voor de missies met defensief mandaat is breder begrip. Het onderscheid tussen OPG en de door de VS en het VK geleide precisieaanvallen wordt door sommige landen in de regio nauwelijks gemaakt. Verschillende landen in de regio wijzen op het belang van een midden- tot lange-termijn strategie. Binnen deze strategie moeten wat hen betreft diplomatie en directe dialoog met de Houthi's centraal staan. Militaire middelen en sancties zijn legitieme instrumenten mits met de-escalerend doel ingezet. Het diplomatieke spoor binnen Aspides kan o.a. bijdragen aan het voorkomen van incidenten, het op termijn werken naar *confidence building measures*.
- *Jemen*: Houthi's hebben VS en VK opgedragen hun onderdanen het land te doen verlaten (waaronder personeel van VN-organisaties) en gesteld specifiek VS- en VK-gevlagde schepen aan te zullen grijpen. Dit geldt momenteel niet voor NL wegens niet-operationele rol in de precisieaanvallen OPA. Het is daarnaast mogelijk dat dreigingsniveau voor NLse lokale staf in Jemen, en NL troepen in de regio (m.n. Irak), toeneemt. Evenzeer is denkbaar dat risico's toenemen voor landen die deelnemen aan de EU-operatie wanneer die operatie eenmaal actief is en mogelijk effectief wordt in het tegengaan van de Houthi-aanvallen.
- Sinds 19 november 2023 hebben talloze incidenten in de Rode Zee en de westelijke Golf van Aden plaatsgevonden. Houthi-eenheden hebben daarbij minstens veertig commerciële en marineschepen aangevallen met boten, raketten en drones. Tevens houden zij het Bahama's gevlagd schip Galaxy Leader en de bemanning gegijzeld. De Houthi's stellen met de gewapende aanvallen de Palestijnse zaak te steunen. De dreiging van de Houthi's gaat uit naar schepen met en zonder een link met Israël.

4. Economische belangen

- Reders onderstreepten in hun gesprek met minBHOS op 12/1 het belang om de militaire coalitie te verbreden met meer EU-partners, vanwege hun concurrentiepositie.
- Reders vragen daarnaast NL om aanvullende inzet ter beveiliging van schepen onder NLse vlag in de Rode Zee onder OPG of via een Europese operatie, waarbij zij geen voorkeur uitspreken voor een van de twee opties. In de brief van de reders van 26 januari jl., benoemen zij het belang van een operatie die effectief offensieven kan afslaan, zoals OPG dat momenteel doet, en verzoeken zij tevens om de inzet van *Vessel Protection Detachments* (VPD's) om het beschermingseffect te versterken en het beleid gelijk te trekken met andere landen (bijv. ITA). NLse reders geven aan dat verladers nu kiezen voor rederijen die wél private beveiligers aan boord (mogen) hebben.
- In een reactie op de brief van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders, verzonden op 12 februari jl., heeft u samen met MinDEF en MinIenW aangegeven dat VPD's geen bescherming bieden tegen de huidige dreigingen, in de vorm van ballistische kruisraketten en bewapende drones. Ook voor private beveiligers geldt dat zij tegen de huidige Houthi-dreiging onvoldoende bescherming kunnen bieden. OPG en Aspides kunnen bijdragen aan de

veiligheid in het gebied, maar zullen geen volledige bescherming tegen aanvallen van de Houthi's kunnen garanderen. Het risico voor de zeescheepvaart zal voortduren zolang de aanvallen niet worden gestaakt.

Datum
28 februari 2024

Onze Referentie
Min-BuZa.2024.639

5. Financiële overwegingen

- De inzet van Zr. Ms. Tromp wordt meerjarig gefinancierd uit het Budget Internationale Veiligheid (BIV), HGIS en de eindejaarsmarge. Hier is een afspraak over gemaakt tussen de ministeries van DEF, BZ en Financiën.
- Reële inzetkosten aan OPG worden geraamd op EUR 120 miljoen, maar het is mogelijk dat deze in extreme gevallen oplopen door raketgebruik. In de raming is het verbruik van de kapitale munitie aan boord van de Zr. Ms. Tromp de grootste kostenpost en tevens een grote variabele factor. De totale maximale kosten voor een aanvullende inzet aan Aspides (Zr.Ms. Doorman) zijn nog niet bekend.
- De vaste kosten van de inzet, zonder inzet van munitie, worden geraamd op EUR 1,5 miljoen.
- De kosten zullen volgens het volgende ritme worden gespreid (in EUR miljoen):

	2024	2025	2026	2027	2028	totaal
Eindejaarsmarge HGIS	35					50
Vrije ruimte BIV	10	20	20	20	15	70
Totaal	45	20	20	20	15	120

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Veiligheid van de staat

Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

Datum

28 februari 2024

Onze Referentie

Min-BuZa.2024.639